Ľuboš Wäldl, Vladislav Marko

Súkromnoprávne zabezpečovacie inštitúty z pohľadu aplikačnej praxe

Anotácia: Autori sa v článku zaoberajú analýzou ustanovení § 544 až 550 a § 552 Občianskeho zákonníka upravujúcich tzv. špecifické zabezpečovacie občianskoprávne prostriedky zvyšujúce právnu silu veriteľa na dosiahnutie plnenia v záväzkovom právnom vzťahu voči dlžníkovi. Vymedzujú a charakterizujú v praxi najvyužívanejšie inštitúty zabezpečenia záväzkov, a to zmluvnú pokutu, ručenie a záložnú zmluvu. Rozoberajú analyzované akcesorické prostriedky z pohľadu judikatúry, ktorá je bezpochyby vzhľadom na skutočnosť v praxi ich častého využívania značne bohatá.

Kľúčové slová: Akcesorický záväzok, zabezpečovaný vzťah, zmluvná pokuta, moderačné právo súdu, dobré mravy, ručenie, ručiteľ, záložná zmluva záloh, záložný veriteľ, záložca, premlčanie, odstúpenie od zmluvy.

Subjektívne práva a povinnosti účastníkov súkromnoprávnych vzťahov sú chránené komplexným systémom súkromnoprávnych záruk. V najširšom zmysle slova je to možno vidieť v priereze samotných zásad súkromného práva, ktoré sú akýmisi piliermi každého právneho odvetvia a na ktorých je dané odvetvie vybudované. V dnešnej dobe však zmluvná disciplína účastníkov zmluvných vzťahov nie je ideálna a aj napriek preventívnemu pôsobeniu občianskoprávnych noriem a konkrétnemu a právne jasnému vymedzeniu práv a povinností zmluvných strán dochádza k porušovaniu či ignorovaniu dohôd, čo je bezpochyby pre poškodeného v záväzkovom právnom vzťahu nežiaduce, pretože sa bezdôvodne zasahuje do jeho záujmov a spôsobuje sa mu ujma v jeho osobnej či majetkovej sfére.

Práve z týchto dôvodov právny poriadok upravuje i skupinu zabezpečovacích prostriedkov, ktorých prvoradým účelom je v zmluvnom vzťahu zvýšiť istotu veriteľa na dosiahnutie plnenia tzn. zvýšiť istotu veriteľa, že záväzok dlžníka bude riadne a včas splnený a k tomuto ho motivovať i pod hrozbou sankcie, resp. sa uspokojiť aj proti jeho vôli. Či k vzniku zabezpečovacieho vzťahu dôjde, alebo nie, je len na vôli veriteľa. Zabezpečovací vzťah je samostatným, novým právnym vzťahom a jeho existencia priamo závisí od trvania hlavného, zabezpečovaného vzťahu. Preto právna teória tieto prostriedky posilňujúce hmotnoprávne aj procesné postavenie veriteľa voči dlžníkovi nazýva prostriedkami akcesorickými – vedľajšími.

Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“) upravuje zabezpečovacie prostriedky v ustanoveniach § 544 až § 558 prostredníctvom zmluvnej pokuty, ručenia, dohody o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov, záložnej zmluvy, zabezpečovacieho prevodu práva, zabezpečovacieho postúpenia pohľadávky, zábezpeky a uznania dlhu. [1] Právna úprava zabezpečovacích inštitútov je upravená i v Obchodnom zákonníku (ďalej len „OBZ“), a to v ustanoveniach § 300 až § 323. Niektoré zabezpečovacie inštitúty upravuje OBZ komplexne (banková záruka, ručenie, uznanie záväzku). Právne vzťahy z nich vznikajúce sa riadia týmto kódexom. Inak to je s právnou úpravou zmluvnej pokuty, ktorá je OBZ koncipovaná ako „niektoré ustanovenia o zmluvnej pokute“ a len dopĺňa právnu úpravu tohto inštitútu v OZ vzhľadom na špecifiká obchodno-záväzkových vzťahov. Treba tiež uviesť, že aplikácii zabezpečovacích inštitútov, ktoré nie sú upravené v OBZ vôbec, napríklad záložné právo, zabezpečovací prevod práva a pod. v obchodno-záväzkových vzťahoch nič nebráni.[2]

V súlade s názvom príspevku budeme sa v ďalšom texte venovať podrobnejšiemu rozboru zmluvnej pokuty, ručenia a záložnej zmluvy, ktoré patria k zabezpečovacím inštitútom v spoločenskej praxi využívaným najčastejšie.

---

[1] Pozri § 544 - §558 zák. č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov.
[2] Pozri § 1 ods. 2 zák. č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.

Zmluvná pokuta je zmluvnými stranami písomne uzavretá dohoda pre prípad porušenia zmluvnej povinnosti, aj keď oprávnenému účastníkovi nevznikne žiadna škoda. Z esenciálnych náležitostí zmluvnej pokuty právny poriadok vyžaduje pod sankciou neplatnosti písomnú formu, výšku pokuty alebo účastníkmi dohodou určený spôsob jej určenia, jednoznačné vymedzenie povinnosti, ktorej porušenie má byť zmluvnou pokutou zabezpečované a samotnú existenciu zabezpečovaného záväzkového právneho vzťahu, keďže záväzok z dohody o zmluvnej pokute je záväzkom akcesorickým a jeho existencia a dôsledky sa viažu na hlavný záväzok. Ak k vzniku hlavného záväzku nedôjde, alebo je uzatvorený neplatne, logicky nemôžu nastať ani účinky akcesorického záväzku, ktorý mal zabezpečovať plnenie zmluvnej povinnosti a dojednanie o zmluvnej pokute bude neplatné taktiež.[3]

Obdobne to platí i v prípade premlčania práva na splnenie hlavného záväzkového právneho vzťahu. V takom prípade dochádza k premlčaniu práva i na zmluvnú pokutu, čo možno vyvodiť aj bez výslovnej právnej úpravy v OZ či OBZ práve na základe akcesorickej povahy zmluvnej pokuty.

Ako už bolo spomínané, osud zmluvnej pokuty je výsostne spätý s hlavným záväzkom. Toto tvrdenie však treba chápať v širších súvislostiach. Ak teda záväzok zo zmluvnej pokuty zaniká zánikom hlavného, zabezpečovaného záväzku, tak analogicky v prípade premlčania hlavného záväzku dochádza i k premlčaniu záväzku zabezpečovacieho. Pokiaľ bola zmluvná pokuta dohodnutá za omeškanie so splnením hlavného záväzku vo forme určeného percenta za určitý časový úsek (t. j. narastajúcim spôsobom za pokračujúce omeškanie) premlčaním hlavného záväzku dochádza súčasne k premlčaniu zmluvnej pokuty za dobu omeškania nasledujúcu po premlčaní hlavného záväzku. Iný pohľad na vec by nemohol byť správny, lebo dlžník by bol časovo neobmedzenú dobu v rozpore so zásadou „vigilantibus iura scripta sunt“ donucovaný k splneniu hlavného záväzku.

Spôsob a dojednanie rozpätia výšky zmluvnej pokuty považujeme za nemenej dôležité esenciálne náležitosti tohto zabezpečovacieho inštitútu, keďže v prípadných súdnych sporoch od jeho vymedzenia mnohokrát závisí úspech či neúspech žalobcu. Ustanovenie § 544 ods. 2 OZ z hľadiska určitosti dojednania o zmluvnej pokute nekladie podmienku, aby jej výška bola vopred pevne určená (napr. 1000 €), ale vyžaduje len, aby k tomuto okamihu bolo nepochybné, akým spôsobom, to znamená, z akých veličín a akým výpočtom bude výška zmluvnej povinnosti zistená (napr. do 0,5 % z ceny diela, alebo 0,1 % z fakturovanej sumy za každý deň omeškania). Zákon nevylučuje, aby bol spôsob určenia výšky zmluvnej pokuty dojednaný tak, že v priebehu zmluvného vzťahu budú východiskové veličiny premenlivé (napr. devízový kurz), trvá však na tom, že písomne musia byť zachytené tie východiská, z ktorých sa bude výška zmluvnej pokuty v budúcnosti prípadne odvíjať.[4] Znamená to, že zmluvné strany čo do obmedzenia doby platenia zmluvnej pokuty (pri trvajúcom neplnení zabezpečeného záväzku) a jej absolútnej výške dojednania nemajú žiadne limity a tieto otázky sú v zásade vecou len ich vzájomnej dohody. Neznamená to však, že zmluvné strany majú v týchto otázkach zmluvnú voľnosť v každom jednotlivom prípade absolútnu a neobmedzenú, keďže do úvahy pri posudzovaní výšky pokuty treba bezpochyby brať i hľadisko súladu právneho úkonu s dobrými mravmi, resp. zásadami poctivého obchodného styku a moderačné právo súdu.

OZ, ani iný právny predpis pojem dobré mravy nedefinuje. Teória a súdna prax však dobré mravy zhodne považujú za všeobecne uznávané pravidlá morálky, ktoré predstavujú fundamentálny hodnotový poriadok spoločnosti a zákonodarca ich považuje za také významné, že pomocou odkazu v právnej norme ich včleňuje do občianskeho práva. Preto

---

[3] Pozri: rozsudok Najvyššieho súdu SR z 2. apríla 1998, sp. zn. 3 Obo 7/98, R 14/1999

[4] Pozri: rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 26. júna 2000 sp. zn. 26 Cdo 1109/2000

akékoľvek súhlasné vyhlásenie zmluvných strán[5] o výške zmluvnej pokuty, jej primeranosti a „súlade podstatných prvkov uzavretej dohody s dobrými mravmi a so zásadami poctivého obchodného styku“ nie je smerodajné v tom, či je, alebo nie je takáto dohoda v súlade s dobrými mravmi. Nie je podstatné ani to, ktorá zo strán prípadný rozpor s dobrými mravmi zavinila, prípadne, či konala bona fide, alebo nie. Pri skúmaní platnosti dojednania o zmluvnej pokute z hľadiska dobrých mravov treba predovšetkým uvážiť funkcie zmluvnej pokuty (preventívnu, uhradzovaciu a sankčnú). Treba predovšetkým posúdiť, či primeranosť zmluvnej pokuty zodpovedá jej účelu, ktorý spočíva v hrozbe dostatočne citeľnou majetkovou sankciou voči dlžníkovi pre prípad nesplnenia zabezpečenej povinnosti. Záver o primeranosti výšky zmluvnej pokuty závisí aj od úvahy, či zmluvná pokuta je dojednaná v zodpovedajúcej, a nie v prehnanej výške a aký je vzájomný pomer pôvodnej a sankčnej povinnosti. Zároveň treba posúdiť, či pokuta primerane zabezpečuje veriteľa proti prípadným škodám, teda či zahŕňa všetky škody, ktoré možno v danom konkrétnom vzťahu s porušením zmluvnej povinnosti očakávať.[6] Napokon treba vziať do úvahy celkové okolnosti úkonu, jeho pohnútky a účel, ktorý sledoval. Z uvedeného je možné zovšeobecniť tvrdenie, že i keď zákon výslovne neupravuje obmedzenie pri rokovaní o výške zmluvnej pokuty, pri posudzovaní platnosti dojednania o zmluvnej pokute z hľadiska súladu s dobrými mravmi (§ 39 OZ) je výška zmluvnej pokuty jedným z najrozhodujúcejších hľadísk. K otázkam súladu výšky zmluvnej pokuty s dobrými mravmi z rozhodovacej činnosti súdov uvádzame niekoľko výňatkov z judikátov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho súdu Českej republiky.

1. *„Zmluvnú pokutu dojednanú vo forme úroku prevyšujúceho aj niekoľkonásobne 100% zabezpečenej pohľadávky ročne možno, vzhľadom na konkrétne okolnosti daného prípadu, považovať za primeranú, a teda v súlade s dobrými mravmi. Inými slovami, zmluvnú pokutu vo 1 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania nemožno bez ďalšieho, t. j. bez prihliadnutia na konkrétne okolnosti každého prípadu, označiť za rozpornú s dobrými mravmi. Neprimeranosť zmluvnej pokuty nemožno vyvodzovať z jej celkovej výšky, ak je dôsledkom dlhodobého omeškania a s tým spojeným zvyšovaním o inak primeranú „dennú sadzbu“ zmluvnej pokuty.“*[7]
2. *„V rozpore s dobrými mravmi nemusí byť vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu ani zmluvná pokuta dojednaná vo výške 2 % za každý deň omeškania so zaplatením zabezpečenej pohľadávky.“*[8]
3. *„Pokiaľ už pri nie dlhom omeškaní dosahuje zmluvná pokuta výšku zabezpečenej sumy, možno zmluvné dojednanie vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu považovať za absolútne neplatné podľa § 39 OZ.“*[9] (pozn. autorov: V posudzovanom prípade bola zmluvnými stranami zmluvná pokuta dojednaná vo výške 3 % z neuhradenej sumy nájomného za každý deň omeškania).
4. *Skutkový stav:* V predmetnej veci účastníci konania uzavreli dohodu o vyrovnaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov, na základe ktorej vznikla žalovanému povinnosť zaplatiť navrhovateľke v troch splátkach sumu 300 000 Sk z titulu vyrovnania bezpodielového spoluvlastníctva. Pre prípad porušenia dohody o vyrovnaní manželov bola zmluvnými stranami dojednaná zmluvná pokuta v pevnej výške 200 000 Sk. Poslednú splátku vo výške 100 000 Sk odporca nezaplatil v dohodnutej lehote, ale až po

---

[5] Súhlasné vyhlásenie zmluvných strán o výške zmluvnej pokuty je ich subjektívny prejav vôle, a preto nemôže mať právny význam pri posudzovaní súladu zmluvy s dobrými mravmi, pretože tieto morálne a spoločensky uznávané pravidlá majú povahu objektívnu.

[6] Pozri: rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 26. augusta 2008, sp. zn. 33 Odo 1064/2006

[7] Pozri: rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 11. októbra 2007, sp. zn. 28 Cdo 3113/2007

[8] Pozri: rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 9. augusta 2001, sp. zn. 33 Cdo 204/2001

[9] Pozri: rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 23. augusta 2000, sp. zn. 29 Cdo 602/2000

podaní návrhu na súd. Z tohto dôvodu sa navrhovateľka v žalobe domáhala z dôvodu porušenia povinnosti aj zaplatenia zmluvnej pokuty.
Z odôvodnenia: „Dohoda o výške zmluvnej pokuty v tomto konkrétnom prípade nie je v rozpore s dobrými mravmi (§ 3 ods. 1 OZ), a preto táto dohoda nie je v zmysle § 39 OZ neplatná. Dojednaná výška zmluvnej pokuty nie je neprimeraná, a to tak pokiaľ ide o význam a hodnotu zabezpečovanej pohľadávky, ako aj o skutočnosť, že išlo o záväzok z dohody o vyrovnaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov, pri ktorej neboli dohodnuté žiadne ďalšie sankcie.“[10]

Ako je vidieť v uvádzaných príkladoch, zovšeobecnenie maximálnej hranice výšky zmluvnej pokuty nie je možné a súdy vo svojich rozhodnutiach vždy vychádzajú z okolností konkrétneho prípadu, čo možno bezpochyby aj z nášho pohľadu považovať za správne. K rovnakému záveru možno dospieť i v otázke moderačného práva súdu, ktoré spočíva v jeho oprávnení neprimerane vysokú zmluvnú pokutu v odôvodnených prípadoch znížiť. Pre ozrejmenie postupnosti krokov súdu v otázkach zníženia neprimerane vysokej pokuty si dovoľujeme odcitovať rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR (Cdo 400/2004), ktoré tento proces rozhodovania člení do troch postupných fáz.

„V prvej fáze súd rieši otázku, či bola dojednaná neprimerane vysoká zmluvná pokuta. Pre toto posúdenie zákon žiadne kritériá neustanovuje. Záver o tom, či je dojednaná neprimerane vysoká zmluvná pokuta, je teda vecou voľnej úvahy súdu. Posúdenie otázky (ne)primeranosti zmluvnej pokuty závisí od okolností konkrétneho prípadu, najmä od dôvodov, ktoré k dojednaniu posudzovanej výšky zmluvnej pokuty viedli, a od okolností, ktoré ho sprevádzali. Rovnako nie je vylúčené, aby súd už pri posudzovaní tejto otázky prihliadol na význam a hodnotu zabezpečovanej povinnosti, zákon mu to však neukladá. V prípade, ak súd dôjde k záveru o neprimeranosti zmluvnej pokuty, nastupuje druhá fáza jeho rozhodovania, keď posúdi, či využije svoje moderačné právo, alebo nie, t. j. či neprimerane vysokú zmluvnú pokutu zníži. Ustanovenie § 301 OBZ zakotvuje právo súdu, nie však jeho povinnosť znížiť neprimerane vysokú zmluvnú pokutu. Rovnako ako v opísanej prvej fáze jeho rozhodovania, zákon ani v tejto druhej fáze nevymedzuje žiadne kritériá na rozhodnutie súdu, či svoje moderačné právo využije, a je rovnako vecou jeho úvahy, či pri tomto posúdení prihliadne prípadne aj na význam a hodnotu zabezpečovanej povinnosti. Ak výsledkom druhej fázy rozhodovania súdu bude jeho záver, že svoje moderačné právo využije, nastupuje posledná – tretia fáza jeho rozhodovania, keď posudzuje, až do akej miery (v akom rozsahu) neprimerane vysokú zmluvnú pokutu zníži. Až v tejto poslednej fáze rozhodovania je súd zo zákona povinný prihliadnuť na hodnotu a význam zabezpečovanej povinnosti, pričom možnosť súdu znížiť zmluvnú pokutu nie je neobmedzená – veriteľ má vždy právo na pokutu aspoň vo výške vzniknutej škody. Z uvedeného vyplýva záver, že ustanovenie § 301 OBZ neukladá súdu povinnosť na hodnotu a význam zabezpečovanej povinnosti pri posúdení primeranosti (neprimeranosti) zmluvnej pokuty, ani pri rozhodovaní, či svoje moderačné právo využije, ale až pri následnom posúdení rozsahu zníženia zmluvnej pokuty.“

Závery o primeranosti či neprimeranosti výšky zmluvnej pokuty, súlade či nesúlade dojednaní účastníkov s dobrými mravmi získané analýzou jednotlivých rozhodnutí možno len veľmi ťažko zovšeobecňovať, môžu však poslúžiť ako určité vodidlo pri aplikácii predmetných ustanovení zákona v iných konkrétnymi okolnosťami determinovaných prípadoch.

Zmluvná pokuta predstavuje hrozbu dlžníkovi, že pokiaľ nesplní svoju zmluvnú povinnosť, vznikne mu povinnosť poskytnúť pre tento prípad dohodnuté plnenie, t. j. pokutu. Dohodnutá zmluvná pokuta je predovšetkým preventívne pôsobiacim prostriedkom

[10] Pozri: rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1 Cdo 98/2004, ZSP 21/2008

zamedzujúcim porušovaniu povinností. Okrem toho má aj funkciu reparačnú (uhradzovaciu), lebo jej zmyslom je tiež reparovať na strane veriteľa ujmu, ktorá mu vznikla v dôsledku porušenia povinnosti zo strany dlžníka. Porušenie povinnosti dlžníka môže spočívať i v jeho omeškaní so splnením záväzku, ktorý je zabezpečený zmluvnou pokutou. V tomto prípade treba uvažovať o súbehu majetkových sankcií dlžníka, keďže okrem zmluvnej pokuty bude musieť uhradiť i úroky z omeškania ako príslušenstvo pohľadávky. Pokým zmluvná pokuta je samostatný zabezpečovací inštitút a vzniká dohodou zmluvných strán, úroky z omeškania ako príslušenstvo pohľadávky sú majetkovou sankciou ustanovenou zákonom.[11] Z uvedených rozdielov právnej úpravy zmluvnej pokuty a úrokov z omeškania, ako aj z toho, že OZ neobsahuje žiadnu právnu úpravu o súbehu týchto majetkových sankcií, a napokon aj z toho, že ide o dva samostatné právne inštitúty, vyplýva, že ak si účastníci záväzkového vzťahu dojednajú pre prípad omeškania so splnením peňažného záväzku[12] zmluvnú pokutu, je dlžník povinný v prípade omeškania so splnením uvedeného záväzku zaplatiť veriteľovi aj zákonný úrok z omeškania aj dohodnutú zmluvnú pokutu a porušenie povinnosti bude tak prakticky sankcionované dvakrát.[13] Zmluvná pokuta však zároveň môže zahŕňať aj ďalšie sumy, ktoré pretože predstavujú trest pre toho, kto povinnosť porušil, lebo povinnosť hradiť zmluvnú pokutu je povinnosťou nezávislou od vzniku škody.[14]

Porušenie povinnosti zakladajúce nárok na zmluvnú pokutu sa viaže, ak nebolo dojednané medzi účastníkmi inak, na zavinené konanie povinného subjektu. Pri zavinení postačuje jeho najnižšia forma – nedbanlivosť nevedomá, ktorá sa u povinného subjektu prezumuje, čo znamená, že dôkazným bremenom je zaťažený sám povinný subjekt. V týchto súvislostiach je potrebné spomenúť i rozdielny základ právnej úpravy zmluvnej pokuty v OZ a OBZ. Pokiaľ v OZ je zmluvná pokuta upravená na princípe zodpovednosti subjektívnej, OBZ ju vymedzuje ako zodpovednosť objektívnu. V tomto prípade ide v OBZ o dispozitívne ustanovenie, čo znamená pre účastníkov obchodno-záväzkových vzťahov možnosť dojednať podmienky vzniku platiť pokutu i odchylne a dohodnúť sa na uplatnení princípu zavinenia.

Účastníci majú pri uzatváraní tohto zabezpečovacieho vzťahu pomerne širokú zmluvnú voľnosť a každá platne dohodnutá povinnosť môže byť týmto spôsobom zabezpečená. Vo všeobecnosti môže ísť napríklad o povinnosť poskytnúť plnenie vo veciach, v činnostiach alebo peniazoch, o povinnosť zdržať sa nejakej činnosti, o povinnosť plniť na dohodnutom mieste, čase a v požadovanej akosti či zabezpečenie plnenia bez právnych chýb, resp. zabezpečenie aj neúplného plnenia. Zmluvná voľnosť účastníkov je vylúčená pri prípadných dohodách o sankcionovaní využitia práva na odstúpenie od zmluvy zmluvnou pokutou, pretože zmluvná pokuta nemá povahu odstupného v zmysle § 497 OZ, ktoré si účastníci môžu dojednať pre prípad, ak si jeden z nich vymienil odstúpenie od zmluvy. Ide o dva rozdielne právne inštitúty, ktoré obsahovo nemožno spájať. Pokiaľ zmluvnou pokutou nebolo zabezpečované plnenie určitej zmluvnej povinnosti, ale malo ňou byť sankcionované využitie práva (napr. odstúpenie od zmluvy), je zmluva v tejto časti pre rozpor so zákonom neplatná.[15] Platným odstúpením od zmluvy sa zmluva zrušuje od samého začiatku, ak nie je právnym predpisom alebo účastníkmi dohodnuté inak (§ 48 ods. 2 OZ) a zanikajú spolu s ňou aj všetky vedľajšie záväzky, ktoré boli od existencie hlavného záväzku závislé vrátane záväzku na zmluvnú pokutu. Ak teda dôjde k odstúpeniu od zmluvy, neexistuje žiadny právny základ na zaplatenie zmluvnej pokuty. Nárok na zmluvnú pokutu však v dôsledku odstúpenia

---

[11] § 517 ods. 2 zák. č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov.
[12] napr. zaplatenie nájomného
[13] Pozri: rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 13. marca 2008, sp. zn. 26 Cdo 1467/2007
[14] Pozri: rozsudok Najvyššieho súdu SR z 30. septembra 2008m sp. zn. 2, Cdo 172/2007
[15] Pozri: rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2, Cdo 141/2000, rozsudok Najvyššieho súdu SR z 24. augusta 2000, sp. zn. 5 Cdo 5/2000, R 27/2002, rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 30. októbra 2008, sp. zn. 32 Cdo 815/2007,

od zmluvy nezaniká, pokiaľ vznikol ešte pred odstúpením od zmluvy z dôvodu jej skoršieho porušenia (nárok je obmedzený do doby platného odstúpenia od zmluvy). V tomto prípade je možné konštatovať, že medzi zmluvnými stranami vzniká nový, dosiaľ neexistujúci a pôvodnou zmluvou bez ďalšieho nezaložený právny vzťah, ktorý vo vzťahu k pôvodnému zabezpečenému záväzku už nemá akcesorickú povahu a na existenciu ktorého nemá zánik zabezpečeného zmluvného záväzku vplyv, pretože inak by išlo de facto zo strany veriteľa o nútené odpustenie dlhu sui generis ako následok realizácie jeho práva na zrušenie právneho vzťahu, v ktorom si dlžník neplnil svoje povinnosti. [16]

Ručenie je jeden z ďalších zabezpečovacích prostriedkov slúžiacich veriteľovi na zvýšenie jeho miery dosiahnutia plnenia. Právna úprava tohto inštitútu je vymedzená v ustanoveniach § 546 až § 550 OZ a pre potreby obchodnoprávnych záväzkov sa nachádza v ustanoveniach § 303 až § 312 OBZ. Obchodnoprávnu úpravu ručenia je možné považovať za komplexnú, čo vylučuje aplikáciu ustanovení OZ o ručení na obchodné záväzkové vzťahy.[17]

Ručenie je subsidiárny a akcesorický právny vzťah založený písomnou formou medzi ručiteľom (t. j. osobou odlišnou od dlžníka) a veriteľom, ktorý slúži na zabezpečenie veriteľovej pohľadávky z hlavného právneho vzťahu (založeného medzi veriteľom a dlžníkom) a ktorého obsahom je záväzok ručiteľa, že uspokojí konkrétnu, ručením zabezpečenú pohľadávku veriteľa v prípade, ak ju dlžník ani po predchádzajúcej písomnej výzve veriteľa neuspokojí sám. Ručiteľ je zaviazaný v rozsahu, v ktorom dlžník nesplnil svoj záväzok. Úvahy o určení podielov na dlhu ručiteľa a dlžníka z hľadiska § 511 OZ (solidárne záväzky) nie sú možné. OZ v tomto smere obsahuje osobitnú úpravu, ktorá určuje vzájomné vzťahy dlžníka a ručiteľa voči veriteľovi odchylne od zásady oddeliteľnosti záväzkov. I keď z hľadiska plnenia záväzkov dlžníka alebo ručiteľa voči veriteľovi pritom v podstate dochádza k rovnakej situácii, aká vzniká pri plnení záväzku niektorého zo solidárnych dlžníkov voči veriteľovi (splnením ktoréhokoľvek z nich dlh zanikne splnením), nie je možné vzťah ručiteľa a dlžníka považovať za spoločný a nerozdielny, čo vyplýva i z povinnosti veriteľa žiadať splnenie pohľadávky predovšetkým od dlžníka a až po potom môže osloviť ručiteľa, ktorý je povinný plniť (§ 548 ods. 1 OZ).

V procesnej rovine to súvisí s naformulovaním a vyjadrením výroku rozhodnutia takým spôsobom, aby to plne zodpovedalo vzťahu dlžníka a ručiteľa, ako aj vzťahu obidvoch zaviazaných voči veriteľovi, keďže po bezúspešnej písomnej výzve na splnenie dlhu adresovanej dlžníkovi veriteľovi nič nebráni tomu, aby sa domáhal splnenia dlhu tak proti hlavnému dlžníkovi, ktorý sa existenciou ručiteľského záväzku svojej povinnosti nijako nezbavil, ako aj proti ručiteľovi, ktorý ručením vzal na seba túto povinnosť. Z tohto dôvodu musí byť najmä v záujme určitosti vyjadrenia rozsudku vyjadrená povinnosť obidvoch žalovaných (dlžníka a ručiteľa) zaplatiť veriteľovi tú istú sumu s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká do výšky plnenia povinnosť druhého žalovaného.

Súdna prax v niektorých svojich rozhodnutiach inštitút ručenia (najmä jeho vznik) spája len s jednostranným písomným právnym úkonom ručiteľa[18], ktorý musí spĺňať formálne i obsahové zákonné náležitosti. Podľa nás je to len určitá formulačná nepresnosť, pretože pokiaľ vychádzame z účelu ručenia, je jasné, že tento právny vzťah veriteľovi nie je možné vnútiť, a preto je potrebný i jeho súhlas. Zdôrazňujeme, že k vzniku ručiteľského záväzku nestačí len jednostranné vyhlásenie ručiteľa, ale ručenie ako dvojstranný právny úkon medzi

---

[16] Pozri: rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 25. júna 2003 sp. zn. 33 Odo 131/2003, rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo 7. júna 2007, sp. zn. 26 Odo 1188/2005

[17] napr. ručením zabezpečený záväzok z úverovej zmluvy sa spravuje Obchodným zákonníkom. Nič na tom nezmení ani skutočnosť, že v ručiteľskom vyhlásení bude odkaz na ustanovenia Občianskeho zákonníka.

[18] Pozri: rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1 Obdo V 9/2005, ZSP 55/2007

veriteľom a ručiteľom, vzniká ich vzájomným konsenzom, z čoho vyplýva, že na vznik ručiteľského záväzku je potrebný tak súhlas ručiteľa, ako aj veriteľa. V tejto súvislosti treba uviesť, že pokým vyhlásenie ručiteľa o vzniku ručiteľského záväzku musí mať pod sankciou neplatnosti písomnú formu, súhlas veriteľa nemusí byť ani písomný, dokonca ani výslovný. Stačí, ak sa urobí konkludentnou formou[19]. Súhlas dlžníka sa nevyžaduje.

Z účelu ručenia vyplýva, že jeho predmetom je najčastejšie zabezpečiť peňažný dlh. Nepeňažné pohľadávky možno zabezpečiť priamo ručením len v prípade, ak ide o zastupiteľné plnenie. V prípade nezastupiteľného plnenia je možné pre prípad porušenia zmluvy použiť už analyzovaný zabezpečovací inštitút, a to zmluvnú pokutu, ktorú je možné následne zabezpečiť ručením. Z podstaty ručiteľského záväzku vyplýva jeho vzťah k zabezpečovanej pohľadávke a nie k osobe dlžníka. Preto smrťou dlžníka ručiteľský záväzok nezaniká a ručiteľ aj po smrti dlžníka ručí naďalej za jeho záväzok v rozsahu, v akom sa na to zaviazal. Na platnosť ručiteľského záväzku nemá vplyv ani to, ak dedič poručiteľa – dlžníka pre jeho nemajetnosť za jeho dlhy nezodpovedá.

K prípadu vzniku ručiteľského záväzku, kde ručiteľom bude jeden z manželov, treba uviesť, že nejde o spoločný ručiteľský záväzok obidvoch manželov. Podpisom ručiteľského záväzku sa stáva zaviazaný len ten manžel, ktorý sa rozhodol ručiť. Z toho vyplýva, že veriteľ sa v prípade nesplnenia si povinnosti dlžníka (po jeho predchádzajúcej výzve) môže domáhať splnenia svojej pohľadávky len od samotného ručiteľa, nie však od jeho manželky, a to ani v tom prípade, ak na vznik ručiteľského záväzku dala súhlas. Prevzatie ručiteľského záväzku jedným z manželov je právny úkon patriaci do výlučnej dispozičnej sféry každého z manželov osobitne a nemožno ho chápať ako dispozíciu spoločnou vecou alebo vykonávanie správy spoločných vecí oboch manželov. Týmto úkonom sa totiž nezakladajú druhému manželovi žiadne práva ani povinnosti. Znamená to, že ak jednému z manželov z titulu ručenia vznikne povinnosť plniť veriteľovi, je to len povinnosť jeho samého. Dotyčný manžel je individuálny ručiteľ, podobne ako je to v prípade zmluvy o pôžičke či spôsobenia škody. Vznik ručiteľského záväzku, v ktorom je ručiteľom jeden z manželov, má k vzájomným majetkovým právam manželov len jediný následok, a to následok viažuci sa na spoločný majetok, ktorý môže prípadne slúžiť ako zdroj uspokojenia veriteľa. Na tento účel majetok vo výlučnom vlastníctve druhého z manželov slúžiť nemôže.

Zákon nevylučuje, aby za jednu pohľadávku prevzalo ručenie viacero osôb, a to každá za celý dlh, alebo len na jeho časť. Tým, že ručiteľ splní veriteľovi dlžníkov dlh, zaniká právo veriteľa domáhať sa ďalej úhrady tejto pohľadávky, a to nielen voči dlžníkovi, ale aj (prípadne) voči ďalším osobám, ktoré túto pohľadávku svojím majetkom zabezpečovali. Inak povedané, tým zanikla veriteľova pohľadávka voči dlžníkovi. Ručiteľ, ktorý uhradil záväzok dlžníka, sa stáva namiesto „uspokojeného“ veriteľa „novým“ veriteľom dlžníka v rozsahu, v akom uhradil záväzok, a súčasne ručiteľovi vzniká „nové právo voči veriteľovi“. Ručiteľ, ktorý splnil záväzok, tak nenadobúda nárok, ktorý mal veriteľ voči dlžníkovi, ale „nový“ nárok na náhradu plnenia poskytnutého veriteľovi[20] (tzv. zákonná cesia[21]).

K jedným z najvýznamnejších zabezpečovacích inštitútov patrí aj **záložné právo**. Ide o ďalší z podporných zdrojov uspokojenia pohľadávky veriteľa v prípade, ak pohľadávka nebola zo strany dlžníka dobrovoľne splnená a nezanikla iným spôsobom (subsidiarita záložného práva). Do OZ bolo záložné právo doplnené v roku 1991, čím nahradilo dovtedajší

---

[19] LAZAR, J. a kol. *Občianske právo hmotné 2*, str. 72

[20] Pozri: rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 28. februára 2006, sp. zn. 29 Odo 1030/2005

[21] Ručiteľ vstupuje do práv veriteľa. Ide o osobitne upravené majetkové právo. Premlčuje sa vo všeobecnej premlčacej dobe, ktorá začína plynúť odo dňa, keď ručiteľ veriteľovi plnil.

inštitút obmedzenia prevodu nehnuteľností[22]. Právna úprava záložného práva v OZ je všeobecná, čo znamená jej aplikáciu na všetky záložno-právne vzťahy v prípade, ak osobitné predpisy určité otázky týkajúce sa záložného práva neupravujú inak.

K esenciálnym náležitostiam každej záložnej zmluvy patrí okrem identifikácie záložcu, označenia záložného dlžníka[23] a záložného veriteľa, predovšetkým určenie pohľadávky[24], ktorá má byť záložným právom zabezpečená a presná špecifikácia zálohu. Požiadavku identifikácie zabezpečenej pohľadávky možno považovať za splnenú, ak je v záložnej zmluve charakterizovaná natoľko nepochybne, aby bolo možné zistiť, aká pohľadávka je predmetom zabezpečenia a aby ju nebolo možné zameniť s inou pohľadávkou, t. j. najmä vymedzením predmetu plnenia, osoby veriteľa a dlžníka, prípadne aj právneho dôvodu jej vzniku. Predmet záložného práva – záloh môže byť určený jednotlivo, t. j. individuálnymi znakmi (označená hnuteľná vec, nehnuteľná vec, presne vymedzené právo či iná majetková hodnota), druhovo, t. j. na základe generických znakov (kvalita, kvantita) alebo iným spôsobom tak, aby ho kedykoľvek počas trvania záložného práva bolo možné určiť. Záložným právom je možné zabezpečiť pohľadávku aj zriadením niekoľkých samostatných zálohov, ale aj naopak – jedným zálohom je možné zabezpečiť viacero pohľadávok.

Záložné právo je zárukou pre veriteľa v tom zmysle, že motivuje dlžníka, aby pohľadávku záložného veriteľa dobrovoľne splnil; s tým, že pokým k splneniu povinnosti zo strany dlžníka nedôjde, záložný veriteľ sa bude môcť uspokojiť zo zálohu. Ak teda dôjde k situácii, že pohľadávka veriteľa nie je splnená riadne a včas, uplatní sa uhradzovacia funkcia záložného práva a záložný veriteľ sa uspokojí zo zálohu bez toho, aby sa spoliehal na úhradu svojej pohľadávky z majetku dlžníka. Na základe vyššie uvedeného je možné sa do určitej miery zamýšľať i o podobnosti záložnej zmluvy a ručenia. Podobnosť oboch zabezpečovacích inštitútov je zrejmá v tom smere, že svojou povahou tak záložné právo, ako aj ručenie predstavujú záruku za dlh uspokojením pohľadávky veriteľa z majetku tretej osoby. Pokým však pri ručení je pohľadávka veriteľa zabezpečená celým majetkom ručiteľa, pri záložnom práve ide len o „ručenie“ zálohom a ostatný majetok záložcu nemôže byť použitý na uspokojenie veriteľa.

Platná právna úprava považuje záložné právo za vecné právo k cudzej veci. Ako zabezpečovací inštitút však svojou povahou a funkciou slúži na zabezpečenie záväzkov. Ako bolo vyššie uvedené v prípade realizácie záložného práva, záložca plní za dlžníka na základe právnej povinnosti vyplývajúcej mu zo záložnej zmluvy. Záložcu v podstate môžeme nazvať vecným ručiteľom. Ustanovenia OZ upravujúce inštitút záložného práva neobsahujú spôsob vyrovnania sa medzi záložcom a dlžníkom v prípade realizácie záložného práva záložným veriteľom, ale na druhej strane takúto možnosť ani nezakazujú. Plnenie záložcu za dlžníka je jeho právnou povinnosťou, preto svoj nárok na náhradu za plnenie poskytnuté záložnému veriteľovi nemôže voči dlžníkovi uplatňovať na základe ustanovení o bezdôvodnom obohatení, ale do úvahy prichádza aplikácia § 853 OZ (analógia legis) a záložca na základe tohto ustanovenia môže požadovať od dlžníka náhradu za poskytnuté plnenie veriteľovi podľa § 550 OZ analogicky. Uvedené ustanovenie upravujúce vyššie rozoberanú tzv. zákonnú cesiu pohľadávky veriteľa voči dlžníkovi na ručiteľa je obsahom a účelom tomuto právnemu vzťahu najbližšie.

Záložné právo môže byť zriadené nielen na zabezpečenie pohľadávky, ktorá už vznikla, ale tiež na účely zabezpečenia pohľadávky, ktorá má vzniknúť až v budúcnosti, resp.

---

[22] Dohodou o obmedzení prevodu nehnuteľností sa vlastník zaväzoval, že svoju nehnuteľnosť neprevedie, pokiaľ nebude pohľadávka splnená.

[23] (Ak osoba záložcu nie je totožná so záložným dlžníkom).

[24] V prípade, ak sa v zmluve vopred nedá určiť výška (hodnota) zabezpečenej pohľadávky, treba určiť najvyššiu hodnotu istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje.

ktorej vznik môže byť viazaný i na splnenie určitej podmienky.[25] Takáto pohľadávka vzniká na základe dohody uzavretej na základe zmluvy o budúcej zmluve alebo inej dohody účastníkov, ktoré obsahuje záväzok zriadiť určitú pohľadávku v budúcnosti. Podstatnou náležitosťou zmluvy o zriadení záložného práva potom bude musieť byť okrem vymedzenia zálohu i presná špecifikácia zabezpečovanej pohľadávky vznikajúcej v budúcnosti, a to nielen podľa titulu, na podklade ktorého bude založená, ale predovšetkým tak, v akej podobe vznikne. Záložné právo vzniká platne len vtedy, ak platne vznikla pohľadávka, na zabezpečenie ktorej má slúžiť (akcesorická povaha záložného práva). Je to bezvýnimočná zviazanosť s existenciou pohľadávky. Akákoľvek dispozícia s pohľadávkou nemá za následok zánik záložného práva, ale len jeho prechod na nadobúdateľa pohľadávky. Preto ani prípadná smrť fyzickej osoby, resp. zánik právnickej osoby bez právneho nástupcu v postavení obligačného dlžníka nemá vplyv na záväzok záložného dlžníka zabezpečený záložným právom a nemôže mať za následok ani zánik jeho povinnosti voči záložnému veriteľovi. Takýto záver je jasný i bez výslovného vymedzenia následkov k zániku právnickej osoby bez právneho nástupcu vo vzťahu k dlhom, ktoré zostali po zániku právnickej osoby neuhradené.

Právna úprava záložného práva dôsledne rozlišuje dve právne skutočnosti viažuce sa na zriadenie záložného práva a jeho samotný vznik. Z ustanovenia § 151b OZ vyplýva, že záložné právo je možné zriadiť písomnou zmluvou, schválenou dohodou dedičov o vyrovnaní dedičstva, rozhodnutím súdu alebo správneho orgánu alebo zákonom. Konštrukcia predmetného ustanovenia, podľa ktorej záložné právo vzniká na základe a v dôsledku dvoch právnych skutočností, by mala zodpovedať len písomnej záložnej zmluve a dohode dedičov o vyrovnaní dedičstva schválenej súdom, a nie vo všetkých vyššie vymedzených prípadoch. Ak vychádzame zo všeobecne vžitých pravidiel pri rozhodnutí súdu (súdneho exekútora), resp. správneho orgánu, alebo v prípade zriadenia záložného práva zo zákona, by sa táto konštrukcia používať nemala, pretože vo všeobecnosti platí, že vznik nejakého práva alebo povinnosti je spojený priamo s právoplatným rozhodnutím súdu, resp. správneho orgánu, alebo splnením zákonom stanovených podmienok. Uvedená konštrukcia sa ale používa vo všetkých prípadoch, čo možno považovať za mätúcu a nesprávnu formuláciu ustanovenia § 151b ods. 1, ktorá môže v praxi spôsobovať veľa problémov[26].

V praxi sa záložné právo zriaďuje najčastejšie na základe záložnej zmluvy, ktorá musí byť písomná, s výnimkou záložného práva k hnuteľnej veci, ktorá je odovzdaná do dispozície záložnému veriteľovi, resp. do úschovy tretej osobe (tzv. posesórne záložné právo). V uvedenom kontexte treba zdôrazniť skutočnosť, že pri zriadení záložného práva k hnuteľnej veci, ktorá zostáva v dispozícii záložcu, sa vyžaduje aj jeho registrácia v Notárskom centrálnom registri záložných práv. Ak by sa prípadne na registrácii záložného práva k hnuteľnej veci odovzdanej do dispozície záložného veriteľa či tretej osoby zmluvné strany dohodli neskôr počas trvania záložného práva, nie je to žiaden problém, avšak pri následnom registrovaní takto vzniknutého záložného práva treba predložiť písomné vyhotovenie potvrdenia obsahu zmluvy, ktoré podpisuje tak záložca, ako aj záložný veriteľ. V tomto prípade má registrácia len deklaratórnu povahu. Na význame však naberá v prípade, ak k hnuteľnej veci vznikne viacero záložných práv a niektoré z nich práve odovzdaním veci. V takom prípade majú záložné práva registrované prednosť podľa poradia ich registrácie. Ide o ochranu veriteľov, aby po zápise do Notárskeho centrálneho registra záložných práv nebolo možné uprednostniť záložné právo toho, kto má vec u seba. Pri zriadení záložného práva k nehnuteľnosti na základe zmluvy treba taktiež rozlišovať právny dôvod nadobudnutia záložného práva (titulus acquirendi) a právny spôsob jeho nadobudnutia (modus acquirendi). Aj keď z takejto zmluvy vznikajú jej účastníkom práva a povinnosti, ku vzniku záložného

[25] napr. odkladacej podmienky (účinky nastávajú ex nunc)
[26] LAZAR, J. a kol. *Občianske právo hmotné 1*, str. 546

práva podľa nej ešte nedochádza a vznik záložného práva je viazaný až na zápis v katastri nehnuteľností.

Záložné právo zriadené schválenou dohodou dedičov je len špecifickým prípadom zmluvného záložného práva, ktoré podlieha schváleniu súdom, a preto sa mu nie je potrebné z pohľadu všeobecnej charakteristiky venovať.

Ďalšou z právnych skutočností, na základe ktorej je možné zriadiť záložné právo, je rozhodnutie súdu (súdneho exekútora) alebo správneho orgánu. Zriadenie záložného práva rozhodnutím súdu stratilo svoje opodstatnenie 1. septembrom 2005 tým, že novelou zák. č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (zákonom č. 341/2005 Z. z.) bol zrušený inštitút sudcovského záložného práva na nehnuteľnosti. Týmto okamihom bola odstránená dualita sudcovského a exekučného záložného práva na nehnuteľnosti a funkcia procesnoprávneho prostriedku zabezpečenia pohľadávok je upravená iba podľa ustanovení zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „EP"). Právna úprava obsiahnutá v EP nerozlišuje zariadenie a vznik exekučného záložného práva. V súvislosti s exekúciou možno v zmysle § 167 EP zriadiť exekučné záložné právo zexekvovaním nehnuteľnosti, a to zápisom zriadenia exekučného záložného práva do katastra nehnuteľností. Exekučné záložné právo zriaďuje exekútor na návrh oprávneného vydaním exekučného príkazu. O zamýšľanom zriadení exekučného záložného práva musí exekútor povinného upovedomiť. Ak bol povinný v tejto veci, v ktorej sa má exekučné záložné právo zriadiť, upovedomený o začatí exekúcie (tzv. všeobecné upovedomenie), proti ktorému boli prípustné námietky, upovedomenie o tomto spôsobe exekúcie vydané následne už nemožno namietať. Rovnako aj v tomto prípade možno uviesť, že zápisom exekučného záložného práva do katastra nehnuteľností vzniká exekučné záložné právo. V prípade, ak došlo niekoľko návrhov súčasne, majú záložné práva rovnaké poradie. Ak by sa pre vymáhanú pohľadávku zriadilo zmluvné záložné právo skôr (ako napr. exekučné či daňové záložné právo), poradia týchto záložných práv sa spravujú poradím zmluvného záložného práva. Z uvedeného vyplýva rovnaké právne postavenie oprávnených zo záložného práva bez ohľadu na to, či ide o zmluvné záložné právo, alebo daňové, alebo exekučné záložné právo.[27]

K otázke premlčania záložného práva možno uviesť, že premlčaniu podlieha aj záložné právo[28], keďže ide o majetkové právo, ktoré z možnosti premlčania nebolo, na rozdiel od vlastníckeho práva (ktoré má rovnako vecno-právnu povahu), vylúčené. Premlčacia doba záložného práva je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz (t. j. odo dňa, keď vzniklo právo na uspokojenie zabezpečenej pohľadávky zo zálohu). Ak však bolo záložné právo priznané právoplatným rozhodnutím príslušného orgánu, premlčuje sa za desať rokov odo dňa, keď sa malo podľa rozhodnutia plniť. V prípade, ak záložné právo bolo záložným dlžníkom písomne uznané čo do dôvodu a výšky, premlčuje sa za desať rokov odo dňa, keď k uznaniu došlo. Ak však bola v uznaní uvedená lehota na plnenie, plynie premlčacia doba od uplynutia tejto lehoty. Záložné práva sa nepremlčujú skôr než zabezpečená pohľadávka, čo znamená, že aj keby márne uplynuli premlčacie doby podľa ustanovenia § 101 alebo § 110 ods. 1 OZ, záložné právo nie je premlčané, ak dosiaľ neuplynula premlčacia doba pri zabezpečenej pohľadávke. V takomto prípade sa záložné právo premlčí až márnym uplynutím premlčacej doby zabezpečenej pohľadávky.

Právnu úpravu rozoberaných zabezpečovacích prostriedkov považujeme z pohľadu terminologického a výkladového, ale aj z pohľadu aplikačnej praxe za dostatočnú. Je zažitá a akceptovaná odbornou i širokou verejnosťou, čo korešponduje i s obsahom legislatívneho zámeru OZ, keďže oblasť zabezpečovacích inštitútov zostáva v návrhu bez vážnejších zmien.

---

[27] Pozri: rozsudok Najvyššieho súdu SR z 22. júla 2008, sp. zn. 1 Sžo 26/2008

[28] § 100 ods. 2 prvá veta OZ: Premlčujú sa všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva.

Literatúra

LAZAR, J. a kol. *Občianske právo hmotné 2.* Prvé vydanie. Bratislava : IURA EDITION, 2010, 549 s. ISBN 978-80-8078-346-4.

VOJČÍK, P. a kol. *Občiansky zákonník*. Druhé vydanie. Bratislava : IURA EDITION, 2009, 1234s. ISBN 978-80- 8078-249-8

HORVÁTH, E. *Judikatúra vo veciach zabezpečenia záväzkov*. Bratislava : IURA EDITION, 2010, 229 s. ISBN 978-80-8078-313-6

Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov

rozsudok Najvyššieho súdu SR z 2. apríla 1998, sp. zn. 3 Obo 7/98, R 14/1999
rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 26. júna 2000 sp. zn. 26 Cdo 1109/2000
rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 23. augusta 2000, sp. zn. 29 Cdo 602/2000
rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2, Cdo 141/2000
rozsudok Najvyššieho súdu SR z 24. augusta 2000, sp. zn. 5 Cdo 5/2000, R 27/2002
rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 9. augusta 2001, sp. zn. 33 Cdo 204/2001
rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 25. júna 2003 sp. zn. 33 Odo 131/2003,
rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1 Cdo 98/2004, ZSP 21/2008
rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1 Obdo V 9/2005, ZSP 55/2007
rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 28. februára 2006, sp. zn. 29 Odo 1030/2005
rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 11. októbra 2007, sp. zn. 28 Cdo 3113/2007
rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo 7. júna 2007, sp. zn. 26 Odo 1188/2005
rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 26. augusta 2008, sp. zn. 33 Odo 1064/2006
rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 13. marca 2008, sp. zn. 26 Cdo 1467/2007
rozsudok Najvyššieho súdu SR z 30. septembra 2008 sp. zn. 2, Cdo 172/2007
rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 30. októbra 2008, sp. zn. 32 Cdo 815/2007
rozsudok Najvyššieho súdu SR z 22. júla 2008, sp. zn. 1 Sžo 26/2008

Key words: accessory obligation, secured relation, stipulated damage, moderation right of the court, good morals, liability constitutor, pignorative contract, lien creditor, debtor, limitation, rescission of contract.

Summary

Subjective rights and duties of persons in private-law relations are protected by a complex system of private-law guarantees. In the widest sense of the word, it can be seen in a cross-section of private law principles themselves, which are a sort of pillars of each legal branch and upon which the particular branch has been developed. These days the contractual discipline is not ideal, and despite of preventive function of civil law norms and particular, and from legal point of view clearly defined rights and obligations of contracting parties, breach or ignoring of covenants occur. That is without any doubt undesirable for the aggrieved party in contractual obligation relationship, as their interests are impaired and loss caused in their private or proprietary sphere. Due to above-mentioned reasons, the system of law regulates also a group of assurance means, the main purpose of which is to increase surety of the creditor to attain execution of contract, i. e. to increase surety of the creditor that the obligation of a debtor will be properly and in time fulfilled, while he can be motivated to do so also under the threat of sanction, though against his will. Complying with the title of the

article, the authors deal with an analysis of stipulated damage, contractual liability and pignorative contract in detail. All these belong to assurance institutes used most frequently in social practice. The authors evaluate the legal regulation of the discussed assurance means from terminological and interpretation aspects, as well as from the aspect of application practice, as being sufficient. It is common and accepted by experts and general public, what corresponds to the content of legislative purpose of Civil Code as the area of assurance institutes remains in the bill without greater changes.

doc. JUDr. Ľuboš Wäldl, PhD.
Akadémia Policajného zboru v Bratislave
e-mail: lubos.waldl@minv.sk

JUDr. Vladislav Marko
Akadémia Policajného zboru v Bratislave
Katedra súkromnoprávnych vied
e-mail: vladislav.marko@minv.sk

Recenzent: JUDr. Romana Smyčková, PhD.